

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Warszawa, dnia 26 października 2023 r.

Poz. 61

ZARZĄDZENIE

MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO¹⁾

z dnia 26 października 2023 r.

w sprawie przyjęcia programu współpracy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2024–2026

Na podstawie art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571) zarządza się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program współpracy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2024–2026, który stanowi załącznik do zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego: *P. Gliński*

¹⁾ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego kieruje działem administracji rządowej – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lipca 2023r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Dz. U. poz. 1262).

Załącznik
do zarządzenia
Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego
z dnia 26 października 2023 r.
(poz. 61)

**Program współpracy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
z organizacjami pozarządowymi
oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3
ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
na lata 2024–2026**

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Zasady współpracy.....	5
3. Zakres przedmiotowy.....	5
4. Formy współpracy.....	6
5. Okres realizacji.....	7
6. Cel główny i cele szczegółowe	7
7. Prognozowana skala współpracy finansowej.....	8
8. Sprawozdawczość	9

1. Wstęp

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zwany dalej „Ministrem”, na podstawie art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*¹⁾, zwanej dalej „ustawą”, jest zobowiązany do przyjęcia programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

Na potrzeby programu współpracy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2024–2026, zwanego dalej „Programem”, przyjęto, że terminy „organizacje pozarządowe” oraz „organizacje trzeciego sektora” odnoszą się zarówno do organizacji pozarządowych, jak i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy.

Sektor organizacji pozarządowych jest jednym z kluczowych partnerów Ministra na wielu płaszczyznach projektowania i realizacji polityki kulturalnej państwa. Niniejszy Program jest wyrazem przekonania, że otwarcie administracji publicznej na współpracę z instytucjami przedstawicielskimi społeczeństwa obywatelskiego znajduje uzasadnienie zarówno w konstytucyjnej zasadzie pomocniczości, jak i polityce rządu. Udział organizacji pozarządowych w procesach decyzyjnych oraz w realizacji zadań publicznych nie tylko pozwala administracji publicznej tworzyć regulacje odpowiadające na potrzeby społeczeństwa oraz realizować zadania publiczne w sposób efektywny i adekwatny, lecz także umożliwia obywatelom realizację ich praw obywatelskich. Organizacje trzeciego sektora stanowią ważne źródło wiedzy, doświadczenia i energii, które przyczyniają się m.in. do rozwoju, ochrony i promowania polskiej kultury i dziedzictwa narodowego.

Współpraca realizowana w ramach Programu pozwoli zwiększyć podmiotowość obywateli i wspólnot lokalnych. Wpłynie również korzystnie na rozbudowę efektywnych, dostosowanych do potrzeb obywateli i uzgodnionych z nimi rozwiązań w obszarze kultury i dziedzictwa narodowego.

¹⁾ Dz. U. z 2023 r. poz. 571.

2. Zasady współpracy

Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy współpraca z organizacjami pozarządowymi w obszarze kultury i dziedzictwa narodowego odbywa się na zasadach:

- pomocniczości – problemy powinny być rozwiązywane na możliwie najniższym, odpowiednim szczeblu społecznym; zasada ta jest jednocześnie gwarancją partycypacji społecznej w procesie decydowania i współzarządzania,
- partnerstwa – organizacje pozarządowe są traktowane jako równorzędni partnerzy przy definiowaniu potrzeb oraz sposobów ich zaspokajania,
- suwerenności stron – respektowane są niezależność i odrębność organizacji pozarządowych jako form zrzeszania się obywateli w konkretnych celach,
- efektywności – wybierane są najefektywniejsze sposoby realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, przy zachowaniu racjonalnego wydatkowania środków publicznych oraz poszanowaniu obowiązujących przepisów prawa,
- uczciwej konkurencji – wszystkie organizacje pozarządowe traktowane są na równi, mają jednakowy dostęp do informacji, zasad, kryteriów, procedur, konsultacji itp.,
- jawności – działania są jawne, a wszystkie możliwości wspierania współpracy z organizacjami pozarządowymi są powszechnie znane, dostępne, jasne i zrozumiałe.

3. Zakres przedmiotowy

Zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. *o działach administracji rządowej*²⁾ minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego kieruje sprawami rozwoju i opieki nad materialnym i niematerialnym dziedzictwem narodowym oraz sprawami działalności kulturalnej, w tym mecenatu państwowego nad tą działalnością. Zakres właściwości Ministra obejmuje w szczególności następujące obszary:

- podtrzymywanie i rozpowszechnianie tradycji narodowej i państwowej,
- ochrona zabytków i opieka nad zabytkami,
- działalność muzeów,
- miejsca pamięci narodowej, groby i cmentarze wojenne, pomniki zagłady i ich strefy ochronne,
- działalność twórcza, artystyczna, kultura ludowa i rękodzieło artystyczne oraz ich ochrona,

²⁾ Dz. U. z 2022 r. poz. 2512 oraz z 2023 r. poz. 2029.

- wydawnictwa, księgarstwo, biblioteki i czytelnictwo,
- edukacja kulturalna,
- wystawy artystyczne,
- polityka audiowizualna, w szczególności w zakresie prasy, radia, telewizji i kinematografii,
- amatorski ruch artystyczny, organizacje i stowarzyszenia regionalne oraz społeczno-kulturalne,
- wymiana kulturalna z zagranicą,
- działalność widowiskowa i rozrywkowa,
- restytucja dóbr kultury, w tym zwrot dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- udział w kształtowaniu estetyki przestrzeni publicznej w zakresie architektury, urbanistyki i planowania przestrzennego.

4. Formy współpracy

Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizowana jest w formie finansowej oraz pozafinansowej.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. *o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej*³⁾ organizacje pozarządowe prowadzące działalność kulturalną mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na zadania objęte mecenatem państwa, w tym dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

Współpraca finansowa Ministra z organizacjami pozarządowymi realizowana jest przede wszystkim w ramach Funduszu Patriotycznego, zarządzanego przez Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego. Wśród celów Funduszu znajduje się m.in. popularyzacja wiedzy dotyczącej historii Polski i polskiego dziedzictwa kulturowego, budowanie szacunku, więzi i współodpowiedzialności za nie, a także promowanie postaw patriotycznych.

Ponadto organizacje trzeciego sektora, obok innych podmiotów funkcjonujących w obszarze kultury, są uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie w ogłaszanych przez Ministra programach dotacyjnych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, finansowanych z budżetu państwa i Funduszu Promocji Kultury oraz programów finansowanych ze środków europejskich.

³⁾ Dz. U. z 2020 r. poz. 194 oraz z 2023 r. poz. 1662.

Współpraca pozafinansowa z organizacjami trzeciego sektora obejmuje m.in. udział w konsultacjach publicznych projektów aktów prawnych i programów wieloletnich oraz działalność ciał i gremiów opiniodawczo-doradczych.

5. Okres realizacji

Program realizowany jest w latach 2024–2026.

6. Cel główny i cele szczegółowe

Celem głównym Programu jest rozwój współpracy Ministra z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze kultury i dziedzictwa narodowego. Na cel główny składają się trzy cele szczegółowe:

- a) wzmocnienie partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- b) poprawa komunikacji i koordynacji działań w zakresie dialogu,
- c) rozwój potencjału trzeciego sektora w obszarze kultury.

a) Wzmocnienie partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi

Podstawą efektywnej partnerskiej współpracy jest sprawna wymiana informacji. Obszar ten powinien być stale doskonalony w celu budowania pogłębionych relacji. Jednym ze sposobów wzmocnienia dialogu partnerskiego będzie udostępnienie oddzielnego adresu poczty elektronicznej dedykowanego sprawom związanym ze współpracą z organizacjami pozarządowymi.

We wzmacnianiu współpracy z organizacjami trzeciego sektora kluczowa jest także transparentność i łatwość dostępu do informacji, w szczególności w zakresie prowadzonych konsultacji projektów aktów prawnych. Konsultacje publiczne, rozumiane jako wszelkie formy zasięgnięcia opinii interesariuszy w procesach stanowienia prawa, są jednym z narzędzi zwiększających efektywność i przejrzystość tych procesów oraz zaangażowanie podmiotów biorących w nich udział. Pozwalają na poznawanie opinii i postulatów organizacji i grup społecznych, których faktycznie dotyczą skutki projektowanych regulacji.

b) Poprawa komunikacji i koordynacji działań w zakresie dialogu

W celu poprawy efektywności dialogu z organizacjami pozarządowymi wskazane jest możliwie jak najszersze udostępnianie informacji o jego przebiegu przez wszystkie zainteresowane strony. Kluczowe jest uspołnienie zakresu i formy udostępnianych informacji.

Dzięki temu możliwe będzie dotarcie do szerszej grupy podmiotów potencjalnie zainteresowanych udziałem w tych procesach, co pozwoli na uwzględnienie opinii bardziej reprezentatywnych grup organizacji trzeciego sektora.

c) Rozwój potencjału trzeciego sektora w obszarze kultury

W celu dynamizacji współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz zapewnienia jej efektywności i odpowiedniego poziomu merytorycznego, w ramach Programu inicjowane będą akcje edukacyjne oraz działania mające na celu efektywne rozpoznawanie potrzeb i problemów organizacji pozarządowych.

7. Prognozowana skala współpracy finansowej

W latach 2021–2023 odbyły się cztery nabory wniosków o dofinansowanie w ramach Funduszu Patriotycznego o łącznym budżecie 102 mln zł. W skali roku udzielonych zostało średnio 198 dotacji, a udział organizacji trzeciego sektora wśród beneficjentów Funduszu był przeważający – w 2023 r. sięgał nawet 3/4 wszystkich zakwalifikowanych do dofinansowania wniosków.

W latach 2015–2022 w ramach ogłaszanych przez Ministra programów dotacyjnych z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego finansowanych z budżetu państwa oraz Funduszu Promocji Kultury organizacjom pozarządowym w skali roku przyznawano średnio 1197 dotacji. Średnia roczna wartość realizowanej w ten sposób przez Ministra współpracy finansowej z organizacjami pozarządowymi wynosiła ok. 101 mln zł. Oznacza to, że sektor pozarządowy jest beneficjentem ok. 1/3 środków dystrybuowanych w ramach tych programów.

Współpraca finansowa z organizacjami pozarządowymi realizowana jest również z wykorzystaniem środków europejskich. W latach 2016–2022 w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (VIII oś priorytetowa „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”) realizowano 4 projekty, których beneficjentami były organizacje pozarządowe. Łączna wartość tych projektów wyniosła 94,5 mln zł, a dofinansowania ze środków UE – 65,2 mln zł. Ponadto, w 3 konkursach zrealizowanych w latach 2019–2022 w ramach Działania 2 „Poprawa dostępu do kultury i sztuki”, Programu „Kultura” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014–2021 (tzw. 3 edycja funduszy norweskich w Polsce), przyznano dotacje 20 projektom zgłoszonym przez organizacje pozarządowe z sektora kultury na łączną kwotę dofinansowania w wysokości 5 045 344,68

EUR. W latach 2019–2022 wsparcie dla organizacji trzeciego sektora udzielane było także ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej (FWD) dla Programu „Kultura” (środki Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014–2021). Wyniosło ono w sumie 62 000 EUR dla 11 beneficjentów w ramach programu wizyt studyjnych oraz 149 800 EUR dla 5 przedsięwzięć w ramach programu Małych Inicjatyw.

Program zakłada, że współpraca finansowa z organizacjami pozarządowymi – z wykorzystaniem środków zarówno krajowych, jak i europejskich – powinna być kontynuowana i rozwijana, przy czym faktyczna skala tej współpracy uzależniona będzie od kondycji finansów publicznych oraz wyników poszczególnych postępowań konkursowych.

8. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 5b ust. 3 ustawy roczne sprawozdania z realizacji Programu ogłaszane będą w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra, w terminie do 30 kwietnia.